

Ettepanekud tuumaelektrijaama riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta – Aa küla ja lähipiirkonna elukeskkonna arvestamine asukohavalikul

Lugupeetud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Esitan Aa küla külavanemana ettepanekud 600 MW elektrilise võimsusega tuumaelektrijaama ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta.

Olen kaasatud ka Lüganuse valla tuumaelektrijaama riigi eriplaneeringu töörühma. Pean oluliseks, et asukoha eelvaliku käigus jõuaksid hindamisse võimalikult varakult ka kohalik teadmine ning Aa küla ja selle lähipiirkonna elukeskkonda puudutavad asjaolud.

Mõistan tuumaelektrijaama kavandamise riiklikku tähendust ning vajadust leida sellele tehniliselt, keskkonnakaitseliselt ja majanduslikult sobiv asukoht. Samal ajal pean väga oluliseks, et asukoha eelvalikul hinnataks võrdselt ka olemasoleva asustuse, kohaliku elukeskkonna ning piirkonna pikaajalise arenguvõime säilimist.

1. Palun käsitleda Aa küla ja Moldova küla rannikuäärset ala tervikliku olemasoleva elukeskkonnana, mitte üksnes võimaliku tuumaelektrijaama tehniliselt sobiva asukohana.

Aa ja Moldova külade merepoolne ala on inimeste elupaik ning ajalooline ja kultuuriline maastik. Piirkonnas asuvad muu hulgas Aa mõis, Aa hooldekodu ja Männiku pansionaat ning pikaajalise koostöö tulemusena taastatud ja aktiivses kasutuses olev Gideoni laager. Rannikul ja merele juurdepääsul on oluline tähendus nii kohalikele elanikele kui ka piirkonna puhke- ja külastuskeskkonnale.

Palun võtta kandidaatala hindamisel arvesse mitte ainult praegust maakasutust ja registreeritud püsielanike arvu, vaid ka piirkonna tegelikku kasutust, hooajalist rahvastikku, sotsiaalobjekte, elukeskkonna kvaliteeti, kultuuri- ja pärandväärtusi, merele juurdepääsu ning külade tulevast arenguruumi.

2. Palun kandidaatide võrdlemisel hinnata, kas tuumaelektrijaama paigutamisega kaasnevat uut ja pikaajalist ruumikonflikti olemasoleva elukeskkonnaga on võimalik vältida.

Riigi eriplaneeringu eesmärk on leida erinevate võimalike asukohtade seast parim võimalik asukoht. Seetõttu palun kandidaatide võrdlemisel selgelt hinnata ka seda, millises asukohas põhjustaks tuumaelektrijaam ja selle taristu kõige vähem uut konflikti olemasoleva asustuse, elukeskkonna ja piirkonna arenguvõimalustega.

Kui võrdluses on alternatiive, mis paiknevad juba tugevamalt tööstuslikult kujunenud või selleks kavandatud piirkonnas, palun hinnata, kas ja miks oleks põhjendatud eelistada nende asemel olemasoleva elukeskkonna ja puhkeotstarbega seotud rannikuala.

3. Palun hinnata juba asukohavaliku etapis tuumaelektrijaamaga kaasnevate turva-, ohutus- ja hädaolukorra meetmete ruumilist mõju.

Palun hinnata erinevate realistlike stsenaariumide alusel, millise ruumilise mõju võivad kaasa tuua tuumaelektrijaama turvaala, võimalik hädaolukorra planeerimise tsoon, liikumis- ja maakasutuspiirangud ning evakuatsioonivajadus.

Eraldi palun hinnata nende mõju:

- Aa ja Moldova külade püsielanikele ja elamutele;
- Aa hooldekodule ja selle elanikele;
- Männiku pansionaadile ja selle elanikele;
- Gideoni laagri kasutajatele ja hooajalisele rahvastikule;
- piirkonna teedele ja evakuatsioonivõimekusele;
- ranniku kasutamisele ja merele juurdepääsule;
- olemasolevate kinnistute kasutusvõimalustele ja piirkonna edasisele elamuarengule.

Pean oluliseks, et neid küsimusi ei jäetaks üksnes hilisemasse detailse lahenduse või tegevuslubade etappi, sest need võivad olla olulised juba kandidaatide omavahelise sobivuse võrdlemisel.

4. Palun hinnata piirkonna olemasolevate ja kavandatavate suurte arenduste kumulatiivset mõju.

Aa ja Moldova külade piirkonda ei saa käsitleda tuumaelektrijaama asukohavalikul arendustest puutumata alana. Piirkonnas on juba olemas või kavandamisel mitmeid suure ruumilise ja keskkonnamõjuga arendusi.

Palun KSH-s käsitleda nende olemasolevate ja piisava tõenäosusega kavandatavate arenduste koosmõju muu hulgas asustusele ja elukeskkonnale, liiklusele, looduskeskkonnale, põhja- ja pinnaveele, maastikule, kinnistute kasutusvõimalustele ning piirkonna pikaajalisele arengule.

Pean eriti oluliseks, et hinnataks mitte ainult iga üksiku arenduse lubatavust, vaid ka küsimust, kui suurt arenduskoormust üks piirkond tervikuna talub ilma olemasoleva elukeskkonna ja selle arenguvõimaluste olulise kahjustamiseta.

5. Palun käsitleda Aa hooldekodu, Männiku pansionaadi ja Gideoni laagrit kandidaatide võrdluses eraldi tundlike objektidena.

Hooldekodu ja pansionaadi puhul tuleb arvestada inimestega, kelle kiire evakueerimine võib olla raskendatud.

Gideoni laagri puhul ei anna piirkonna tegelikust kasutusest piisavat pilti üksnes püsielanike statistika. Laagris viibib hooajaliselt arvukalt inimesi, sealhulgas külalisi väljastpoolt Eestit. Palun selle tegelikku kasutuskooormust arvestada nii sotsiaalsete mõjude, riskide kui ka hädaolukorra lahendamise võimaluste hindamisel.

6. Palun kaasata Aa küla ja selle lähipiirkonna kogukond asukoha eelvaliku edasisse menetlusse vahetult.

Pean väga oluliseks, et piirkonna kogukonnale ja selle esindajatele edastataks vahetult teave kandidaatide võrdluse, kavandatavate uuringute, uuringutulemuste, avalike arutelude ja muude oluliste menetlusetappide kohta.

Kuna olen Aa külavanemana kaasatud Lüganuse valla vastavasse töörühma, olen valmis vahendama kohalikku infot ning aitama kaasa sellele, et piirkonna elanike teadmised ja tähelepanekud jõuaksid menetlusse.

Samuti palun korraldada enne asukoha eelvaliku tegemist piirkonnas sisuline kohtumine, kus kogukonnal oleks võimalik tutvustada oma kohateadmist ning kaardistada koos planeeringu koostajatega piirkonna väärtused, tundlikud objektid, olulised liikumisteed, merele juurdepääsud, elukohad ja muud asjaolud, mida üksnes riiklikest andmekogudest ei pruugi olla võimalik tuvastada.

7. Palun teha asukohavaliku kaalutlused kogukonnale kontrollitavalt nähtavaks.

Palun, et kandidaatide võrdluse tulemustest oleks arusaadavalt nähtav:

- millised kohaliku kogukonna esitatud väärtused ja riskid hindamisse võeti;
- kuidas neid kandidaatide võrdlemisel arvestati;
- millised ettepanekud võeti arvesse ja millised jäeti arvestamata ning miks;
- miks põhjustab lõpuks eelistatav asukoht teiste realistlike alternatiividega võrreldes kõige vähem olulisi konflikte inimese, elukeskkonna ja keskkonnaga.

Kokkuvõttev seisukoht

Aa küla külavanemana ei pea ma käesolevas menetlusetapis vajalikuks võtta seisukohta tuumaenergia kasutamise küsimuses. Pean aga oluliseks, et tuumaelektrijaama asukoha valikul ei muutuks olemasolev elukeskkond kõrvaliseks kaalutluseks pärast seda, kui tehniliselt sobiv asukoht on sisuliselt juba välja valitud.

Asukoha eelvaliku mõte peab olema alternatiivide tegelik võrdlemine ajal, mil valikut on veel võimalik muuta.

Seetõttu palun hinnata Aa ja Moldova rannikuäärse kandidaatala puhul terviklikult olemasolevat elukeskkonda, sotsiaalseid ja kultuurilisi väärtusi, tundlikke objekte, hädaolukorra ja evakuatsiooni ruumilisi mõjusid, piirkonna tulevast arenguruumi ning kõigi olemasolevate ja kavandatavate suurte arenduste kumulatiivset mõju.

Pean põhjendatuks põhimõtet, et võimalike asukohtade seast tuleb eelistada sellist, kus riiklikult vajalik suurrajaatise põhjustab kõige vähem uut ja pikaajalist konflikti olemasolevate elupaikade ja kohaliku elukeskkonnaga.

Palun käesolevat kirja käsitleda Aa küla külavanema ettepanekuna tuumaelektrijaama riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta ning teavitada mind, kuidas esitatud ettepanekuid edasises menetluses käsitletakse.

Lugupidamisega

Erle Sepp
Aa külavanem